

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH**

Katowice, 31 grudnia 2013 r.

RKT-411-07/13/MI

DECYZJA Nr RKT-53/2013

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego przeciwko Rejonowemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w Tychach SA z siedzibą w Tychach wszczętego z urzędu,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I.** Na podstawie art. 11 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za ograniczającą konkurencję** i naruszającą zakaz, o jakim mowa w art. 9 ust. 1 ww. ustawy praktykę Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Tychach SA z siedzibą w Tychach polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę obejmującym obszar gmin Bieruń, Bojszowy, Brzeszcze, Czechowice-Dziedzice, Kobiór, Łęczyny, Orzesze, Tychy, Wyry oraz na lokalnym rynku zbiorowego odprowadzania ścieków obejmującym obszar gmin Brzeszcze, Czechowice-Dziedzice, Tychy w drodze uzależniania zawarcia umów o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z najemcami lub dzierżawcami nieruchomości przyłączonych do sieci od złożenia przez nich – w załączeniu do wniosku o zawarcie umowy – tzw. „Oświadczenia właściciela”, zgodnie z którym właściciel nieruchomości, do której ma być dostarczana woda lub z której mają być odprowadzane ścieki, zobowiązuje się do ponoszenia wraz z jej najemcą lub dzierżawcą solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z umowy i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 6 maja 2013 r.**
- II.** Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tychach SA z siedzibą w Tychach **karę pieniężną** płatną do budżetu państwa w wysokości **12 259 PLN** (słownie złotych: dwanaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt dziewięć) z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.
- III.** Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 80 tej ustawy oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 267) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów postanawia się **obciążyć** Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tychach SA z siedzibą w Tychach **kosztami przeprowadzonego postępowania** i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty **27 PLN** (słownie złotych: dwadzieścia siedem) w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W okresie od 14 lutego 2013 r. do 27 czerwca 2013 r., w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „Prezesem Urzędu”), zostało przeprowadzone pod sygn. akt RKT-400-04/13/MI postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działaniami Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Tychach SA z siedzibą w Tychach (zwanego dalej „RPWiK Tychy” lub „Spółką”) nastąpiło naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego w związku z posługiwaniem się przez ww. przedsiębiorcę wzorem „Oświadczenia właściciela” będącego załącznikiem do wniosku o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków składanego przez najemcę / dzierżawcę nieruchomości przyłączonej do sieci. Zgodnie z przedmiotowym oświadczeniem właściciel nieruchomości zobowiązuje się do ponoszenia wraz z jej najemcą / dzierżawcą solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z zawartej z najemcą lub dzierżawcą umowy. W wyniku poczynionych w toku przedmiotowego postępowania ustaleń powzięto podejrzenie, że RPWiK Tychy, posługując się wzorem ww. oświadczenia oraz wzorem wniosku o zawarcie umowy, narzuca najemcom lub dzierżawcom nieruchomości dodatkowy, bezprawny warunek zawarcia umów o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków, który nie ma rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy. W ten sposób Spółka utrudnia najemcom lub dzierżawcom nieruchomości uzyskanie dostępu do świadczonych usług, godząc jednocześnie w interesy właścicieli nieruchomości poprzez przerzucenie na nich ryzyka związanego z brakiem płatności za pobrane usługi, mimo iż nie są oni stronami zawieranych umów.

W związku z powyższym Postanowieniem Nr 1 z dnia 30 lipca 2013 r. wszczęte zostało przeciwko RPWiK Tychy postępowanie antymonopolowe w zakresie przedstawionym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji. Spółce postawiony został zarzut nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym w drodze naruszenia art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (dowód: karta nr 1).

Postanowieniem Nr 2 z dnia 30 lipca 2013 r. (dowód: karta nr 3), Postanowieniem Nr 3 z dnia 5 listopada 2013 r. (dowód karta nr 203) oraz Postanowieniem Nr 4 z dnia 13 grudnia 2013 r. (dowód: karta nr 237) zaliczono w poczet dowodów w prowadzonym postępowaniu antymonopolowym dokumenty uzyskane przez Prezesa Urzędu w toku postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego pod sygn. akt RKT-400-04/13/MI (dowód: karty nr 5-35, 205-228).

Odpowiadając na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego RPWiK Tychy nie ustosunkowało się do postawionego zarzutu. Na etapie postępowania wyjaśniającego Spółka przedstawiła natomiast następujące wyjaśnienia w odniesieniu do przedmiotu rozpatrywanej sprawy.

Spółka wyjaśniła, że druk „Oświadczenia właściciela” wprowadzono w celu uniknięcia strat wynikających z przypadków, kiedy najemca, w porozumieniu z właścicielem nieruchomości kończy najem i nie regulując zobowiązania wobec przedsiębiorstwa wyprowadza się bez podania danych adresowych, praktycznie pozbawiając możliwości odzyskania należności, zaś powstała strata obciąża pozostałych odbiorców (dowód: karta nr 6). Spółka wyjaśniła również, iż złożenie „Oświadczenia właściciela” ma fakultatywny charakter, stąd też jego brak nie stanowi przeszkody do zawarcia umowy z najemcą lub dzierżawcą nieruchomości. Jego wprowadzenie miało na celu ustanowienie umownej odpowiedzialności solidarnej właściciela nieruchomości za zobowiązania z tytułu dostawy wody do nieruchomości będącej jego własnością. RPWiK Tychy podkreśliło również, że nigdy nie uzależniało zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków od wyrażenia zgody właściciela nieruchomości

na podpisanie kwestionowanego oświadczenia, co wynika z faktu, iż Spółka przyjmowała od najemców również wnioski bez „Oświadczenia właściciela” (dowód: karta nr 7).

Pismem z dnia 13 grudnia 2013 r. Spółka została zawiadomiona o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w przedmiotowym postępowaniu (dowód: karta nr 249).

W toku postępowania Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny.

Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tychach SA zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 29 listopada 2004 r. pod numerem KRS: 0000219629. Zgodnie z wpisem przedmiotem działalności Spółki jest (wg PKD) „Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody” oraz „Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków” (dowód: karty nr 225-228, 231-235).

Zgodnie z warunkami ustalonymi w zezwoleniach uzyskanych przez Spółkę na podstawie art. 16 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.) (zwanej dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę”) obszarem jej działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę są gminy Bieruń, Bojszowy, Brzeszcze, Czechowice-Dziedzice, Kobiór, Łęczyny, Orzesze, Tychy i Wyry. Jeżeli chodzi o zbiorowe odprowadzanie ścieków Spółka prowadzi działalność na terenie gmin: Brzeszcze, Czechowice-Dziedzice oraz Tychy (dowód: karty nr 45-81).

W ramach prowadzonej działalności RPWiK Tychy – stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę – zawiera z odbiorcami pisemne umowy, na podstawie których odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków. Umowy, o jakich mowa powyżej zawierane są na pisemny wniosek odbiorcy usług, który składany jest na przygotowanym przez Spółkę formularzu. Ustalono, że w okresie **od 2 października 2012 r. do 5 maja 2013 r.** Spółka posługiwała się wzorem „**Wniosku dot. zawarcia, rozwiązania, aktualizacji, przepisania punktu poboru wody, umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (niepotrzebne skreślić)**”, w którego treści zamieszczona była informacja o następującej treści (pisownia oryginalna):

UWAGA!

Jeżeli wnioskodawca nie jest właścicielem nieruchomości, niezbędne jest dołączenie do wniosku oświadczenia właściciela tej nieruchomości (załącznik nr 1 do wniosku)

Informacja ta widniała w górnej części wniosku, bezpośrednio pod jego nazwą.

(dowód: karta nr 8)

Treść wzoru „**Oświadczenia właściciela**” stanowiącego załącznik nr 1 do wniosku była następująca:

*Ja niżej podpisany oświadczam, iż wyrażam zgodę na zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków z
będącym najemcą (dzierżawcą) nieruchomości położonej,
której jestem właścicielem. Jednocześnie zobowiązuję się do ponoszenia solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z umowy o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków zawartej z RPWiK Tychy SA a wyżej wymienioną osobą.*

(dowód: karta nr 9)

W okresie stosowania wzoru wniosku, o jakim mowa powyżej do Spółki wpłynęło ogółem [...] wniosków o zawarcie umów o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków sporządzonych z jego wykorzystaniem, z czego [...] wniosków zostało złożonych przez

najemców lub dzierżawców nieruchomości. Do [...] wniosków załączone zostało „Oświadczenie właściciela” o treści zgodnej z powyższym wzorem (dowód: karty nr 7, 185).

W toku przeprowadzonego postępowania Spółka poinformowała, że załączenie do wniosku „Oświadczenia właściciela” miało fakultatywny charakter. Niezłożenie przedmiotowego oświadczenia nigdy nie stanowiło przeszkody do zawarcia umowy z najemcą lub dzierżawcą nieruchomości. Zgodnie ze złożonymi wyjaśnieniami RPWiK Tychy nie uzależniało zawarcia umowy od złożenia „Oświadczenia właściciela”, co potwierdza zdaniem Spółki fakt, iż przyjmowane były wnioski od najemców bez załączonego oświadczenia (dowód: karta nr 7). Spółka wskazała również, że najemcy lub dzierżawcy nieruchomości składający wniosek o zawarcie umowy byli informowani ustnie o tym, iż złożenie „Oświadczenia właściciela” nie jest obowiązkowe (dowód: karta nr 32).

Spółka wyjaśniła, że w okresie od 2 października 2012 r. do 5 maja 2013 r. funkcjonowała procedura przewidująca stosowną informację – z inicjatywy przedsiębiorstwa – na temat dokumentacji składanej lub odbieranej przez klientów, w tym „oświadczenia właściciela”. Dostosowując się do niej pracownicy Działu Sprzedaży (w tym kierownictwo działu) przekazywali ww. informacje ustnie podczas każdorazowego osobistego kontaktu – bezpośredniego lub telefonicznego. W opinii Spółki pracownicy wypełniali przedmiotową procedurę. W wielu przypadkach, po przedstawieniu klientom dokumentów, prosili oni o dodatkowy komentarz, którego każdorazowo im udzielano (dowód: karta nr 202).

Zgromadzono również w toku postępowania wyjaśnienia odbiorców usług lub właścicieli nieruchomości, na okoliczność załączenia lub niezłączenia do wniosku o zawarcie umowy „Oświadczenia właściciela”. W ww. zakresie wskazywano, że:

- *W odpowiedzi na Państwa pismo (...) dotyczące złożenia przez nas oświadczenia przy zawieraniu z RPWiK w Tychach umowy o zaopatrzenie w wodę przez najemcę nieruchomości, informujemy, że złożyliśmy takie oświadczenie, które najemca dołączył do wniosku o zawarcie przedmiotowej umowy. Informujemy także, że RPWiK w Tychach nie poinformowało nas, ani też najemcy, czy składane oświadczenie ma charakter fakultatywny. Ponadto informujemy, że w przedmiotowej sprawie nie prowadziliśmy zarówno my, jak i najemca rozmów z RPWiK w Tychach (dowód: karta nr 206).*
- *Chciałbym poinformować, iż pomimo nieprzedstawienia oświadczenia właściciela nieruchomości zawarłem umowę z RPWiK Tychy o zaopatrzenie w wodę w dniu 21.12.2013r. (...) Do złożonego wniosku o zawarcie umowy z RPWiK nie zostało dołączone „Oświadczenie właściciela” ze względu na odmowę właściciela nieruchomości do współodpowiedzialności. Po pierwszej osobistej wizycie w siedzibie RPWiK w Tychach otrzymałem informację o konieczności przedstawienia „Oświadczenia właściciela” celem podpisania umowy. Po konsultacji telefonicznej z Panią [...], której podlega rejon, w którym prowadzę działalność (...) przekazałem informację o tym, iż właściciel nieruchomości odmówił podpisania oświadczenia i prosiłbym o kontakt z właścicielem. Z tego, co się dowiedziałem rozmowa taka miała miejsce, lecz nie znam jej przebiegu. Po pewnym czasie poproszono mnie o dostarczenie wniosku o zaopatrzenie w wodę i dostarczenie odpowiednich dokumentów, co uczyniłem drogą elektroniczną. Listownie otrzymałem umowę do podpisania i po jej podpisaniu dostarczyłem pisma do siedziby RPWiK w Tychach (dowód: karta nr 209).*
- *W odpowiedzi na Państwa pismo (...) w sprawie stosowania przez RPWiK Tychy „Oświadczenia właściciela”, informuję, iż dostarczona przeze mnie dokumentacja wymagana do podpisania umowy nie zawierała ww. oświadczenia. Nie było ono również warunkiem podpisania umowy, poinformowałem telefonicznie pracownika działu umów, iż*

nie dostarczę oświadczenia, pracownik nie stwarzając żadnych problemów sporządził umowę, która trwa do dziś (dowód: karta nr 223).

- Nie – odpowiedź na pytanie postawione przez Prezesa UOKiK: *Prosimy o wskazanie, czy RPWiK Tychy poinformowało Pana, iż dołączenie do wniosku o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków „Oświadczenia właściciela ma charakter fakultatywny i jego złożenie nie jest warunkiem zawarcia umowy.*

Na wniosku jest informacja, że jeżeli odbiorca nie jest właścicielem nieruchomości „niezbędne” jest dołączenie do wniosku oświadczenia właściciela tej nieruchomości (załącznik nr 1 do wniosku) (dowód: karta nr 214).

- (...) informujemy, że oświadczenie (...) zostało przesłane wraz z kompletem dokumentów do podpisu. Nie byliśmy informowani o możliwości odstąpienia od podpisania tego dokumentu. Nie były z nami prowadzone jakiegokolwiek rozmowy w tej sprawie (dowód: karta nr 242).
- (...) Do zawarcia umowy zostały dostarczone niezbędne dokumenty takie, jak: wniosek o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, oświadczenie właściciela oraz kopia umowy najmu budynku. Wszystkie dokumenty zostały przyjęte przez pracownika RPWiK Tychy. (...) W sprawie oświadczenia właściciela nie były prowadzone żadne negocjacje.

RPWiK Tychy poinformowało nas, iż do zawarcia umowy będą potrzebne następujące dokumenty: wniosek o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, podpisane przez właściciela budynku oświadczenie właściciela oraz umowa najmu budynku. W żaden sposób RPWiK Tychy nie poinformowało nas, iż złożenie oświadczenia właściciela ma charakter fakultatywny i nie jest warunkiem koniecznym zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (dowód: karta nr 243)

- 1. Nie poinformowano nas o charakterze fakultatywnym „Oświadczenia właściciela”, a także o tym, iż jego złożenie nie jest warunkiem zawarcia umowy. 2. Żadnej informacji o wymaganym oświadczeniu nie przekazano nam. 3. Nie przeprowadzaliśmy żadnych rozmów z RPWiK. 4. Podpis został złożony na „Oświadczeniu”, ponieważ był wymagany. (...) (dowód: karta nr 241).

RPWiK Tychy poinformowało także, iż w okresie od 2 października 2012 r. do 31 października 2013 r. nie miały miejsca przypadki dochodzenia przez Spółkę od właściciela nieruchomości, należności z tytułu zawartej z najemcą umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków (dowód: karta nr 201).

W toku postępowania ustalono, że od dnia **6 maja 2013 r.** Zarządzeniem Prezesa Zarządu Spółki Nr 5/2013 (dowód: karta nr 196) wprowadzony został **nowy wzór „Wniosku dot. zawarcia, rozwiązania, aktualizacji, przepisania punktu poboru wody, umowy o zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (niepotrzebne skreślić)”**.

We wniosku tym znajduje się informacja o następującej treści (pisownia oryginalna):

UWAGA!

W przypadku, gdy wnioskodawca nie jest właścicielem przyłączonej nieruchomości, dostawca wnosi o dołączenie do wniosku oświadczenia właściciela tej nieruchomości (dokument fakultatywny) – załącznik nr 1 do wniosku

(dowód: karta nr 197)

Treść wzoru „Oświadczenia właściciela” stanowiącego załącznik nr 1 do wniosku nie uległa zmianie w porównaniu z poprzednio obowiązującą (dowód: karta nr 198).

W okresie posługiwania się ww. wzorem wniosku do Spółki wpłynęło (według stanu na dzień 31 lipca 2013 r.) ogółem [...] wniosków o zawarcie umów, w tym [...] wniosków zostało złożonych przez podmioty niebędące właścicielami nieruchomości przyłączonych do sieci (najemców lub dzierżawców). Do [...] wniosków załączone zostały „Oświadczenia właścicieli” (dowód: karty nr 38 verte, 185).

W trakcie przeprowadzonego postępowania RPWiK Tychy oświadczyło również, że od dnia 22 października 2012 r. możliwe jest pobranie wniosku o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków oraz wzoru „Oświadczenia właściciela” za pośrednictwem strony internetowej Spółki. Możliwe jest również złożenie wniosku o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków w formie listownej. Wnioski te są następnie weryfikowane przez pracownika przedsiębiorstwa, z punktu widzenia kompletności danych i wiarygodności dokumentów stanowiących podstawę do wystąpienia – np. dowodzących prawa do dysponowania nieruchomością, czy też do podpisania umowy. Wszelkie wątpliwości i wymagające uszczegółowienia warunki współpracy wiążące się z zapisami umowy, wyjaśniane są w drodze telefonicznych rozmów oraz osobistego kontaktu z odbiorcą w siedzibie przedsiębiorstwa, po uprzednim powiadomieniu (dowód: karta nr 185).

W toku postępowania ustalono również, że ogólna liczba odbiorców, na rzecz których RPWiK Tychy świadczy usługi w zakresie dostawy wody i odbioru ścieków na podstawie zawartych umów wynosi [...] (dowód: karta nr 39).

W oparciu o zeznanie CIT-8 o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) przez podatnika podatku dochodowego od osób prawnych za rok podatkowy obejmujący okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. ustalono, że w roku 2012 Spółka osiągnęła przychód w wysokości [...] PLN (dowód: karta nr 43 verte). RPWiK szacuje, że przychód z tytułu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków wynosił w 2012 r. [...] PLN (dowód: karta nr 201).

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

I. Wstępnym, a zarazem niezbędnym warunkiem uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozpatrzenia określonej sprawy jest wykazanie, iż ma ona charakter publicznoprawny tzn., że w jej okolicznościach zagrożony jest **interes publiczny**. Zważyć należy bowiem, że w świetle art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji przyjętej w tym akcie prawnym jest zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Powołana ustawa należy więc do sfery prawa publicznego, a instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań przedsiębiorców naruszony jest interes publicznoprawny.

W wyroku z dnia 12 czerwca 2002 r., sygn. akt XVII Ama 47/01, Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyraził stanowisko, iż pojęcie interesu publicznego nie jest pojęciem o charakterze jednolitym i stałym. W każdej sprawie winien on być ustalony i skonkretyzowany, a Prezes Urzędu w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji winien być rzecznikiem tego interesu. Publiczny znaczy odnoszący się do ogółu, a nie do jednostki czy też określonej grupy. Podobne stanowisko zajął również Sąd Najwyższy, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 maja 2001 r., sygn. akt I CKN 1217/98, stwierdził, że ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; ingeruje, gdy w wyniku pewnych ogólnych zjawisk zagrożona jest sama

instytucja konkurencji i nie odnosi się do ochrony roszczeń indywidualnych. Z kolei w wyroku z dnia 24 października 1991 r., sygn. akt XV Amr 8/90, Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy wskazał, że naruszenie interesu publicznego ma miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystnie zjawiska

W świetle powyższego dobrem chronionym na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest interes publiczny polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania konkurencji oraz zapewnieniu ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów jako zjawisk o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy objęte postawionym zarzutem zachowanie przedsiębiorcy wymierzone jest w szeroki i bliżej nieokreślony krąg uczestników rynku. Dotyczy ono wszystkich podmiotów niebędących właścicielami nieruchomości przyłączonych do sieci (najemców, dzierżawców nieruchomości), wnioskujących o zawarcie ze Spółką umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków. Pośrednio zachowanie to godzi również w interesy właścicieli nieruchomości, do których ma być dostarczana woda lub z której mają być odprowadzane ścieki. Zakwestionowana praktyka podejmowana była przez Spółkę w warunkach wskazujących na ich powtarzalność w odniesieniu do wszystkich członków zbiorowości wyodrębnionych według wskazanego powyżej kryterium. Pozwala to stwierdzić, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy zagrożony jest interes publiczny, co wynika z powszechnego charakteru stosowanych przez Spółkę praktyk. Kwalifikuje to rozpatrywaną sprawę jako antymonopolową oraz uzasadnia ocenę zachowania RPWiK Tychy na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W niniejszej sprawie RPWiK Tychy postawiony został zarzut naruszenia art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem *Zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców*. Aby stwierdzić, że doszło do naruszenia ww. zakazu należy wykazać po pierwsze, iż podmiot, któremu stawia się zarzut jest przedsiębiorcą zajmującym na rynku właściwym pozycję dominującą. Po drugie, udowodnienia wymaga, iż podejmując objęte postawionym zarzutem działania podmiot ten dopuścił się nadużycia zajmowanej na rynku pozycji.

Jak wynika z treści art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zawarty w tym przepisie zakaz nadużywania pozycji dominującej skierowany jest do **przedsiębiorców**. Rozważenia wymaga zatem, czy strona niniejszego postępowania posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ww. ustawy.

W myśl art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pod pojęciem „przedsiębiorcy” należy rozumieć m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 672), do której odsyła powołany wyżej przepis, za przedsiębiorcę uznaje w art. 4 ust. 1 osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą. „Działalnością gospodarczą” jest natomiast, zgodnie z przepisem art. 2 przedmiotowej ustawy, zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W rozważanym przypadku podmiot będący stroną postępowania bez wątpienia posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to spółka prawa handlowego prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, a więc podmiot prawa odznaczający się wyodrębnieniem organizacyjnym i majątkowym,

prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą. Spółka jest zatem biernie legitymowana w prowadzonym postępowaniu antymonopolowym jako strona tego postępowania, a jej zachowania podlegają ograniczeniom wynikającym z przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kolejną z przesłanek, jakie należy rozważyć w celu wykazania naruszenia zakazu określonego w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest zajmowanie przez stronę postępowania **pozycji dominującej na rynku właściwym**. Zgodnie z art. 4 pkt 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez **pozycję dominującą** rozumie się *pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą na rynku, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%*. Definicję rynku właściwego zawiera art. 4 pkt 9 ustawy antymonopolowej, stosownie do którego rynek właściwy to *rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu panują zbliżone warunki konkurencji*. Pod pojęciem towarów, zgodnie z art. 4 pkt 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, rozumieć należy *rzeczy, jak również energię, papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane*.

Pojęcie **rynku właściwego** odnosi się przedmiotowo do wszystkich wyrobów (usług) jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych wyrobów (usług) w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości¹. Niezbędnym elementem rynku właściwego jest także jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów, są jednakowe dla wszystkich konkurentów.

Działalność RPWiK Tychy polega na świadczeniu usług z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę na obszarze 9 gmin: Bieruń, Bojszowy, Brzeszcze, Czechowice-Dziedzice, Kobiór, Lędziny, Orzesze, Tychy i Wiry. Ponadto Spółka świadczy usługi w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze 3 gmin: Brzeszcze, Czechowice-Dziedzice oraz Tychy. Zgodnie z art. 2 pkt 21 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, „zbiorowe zaopatrzenie w wodę” to działalność polegająca na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, prowadzona przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Natomiast „zbiorowe odprowadzanie ścieków” to – w myśl art. 2 pkt 20 ww. ustawy – działalność polegająca na odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków, prowadzona przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Usługi w ww. zakresie świadczone są za pośrednictwem „siec” tj. przewodów wodociągowych lub kanalizacyjnych wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi dostarczana jest woda lub którymi odprowadzane są ścieki, będących w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego (art. 2 pkt 7 powołanej ustawy).

Z uwagi na uwarunkowania technologiczne i organizacyjne, poza systemem sieciowym nie ma innej możliwości korzystania z usług zbiorowego dostarczania wody i zbiorowego odprowadzania ścieków. Aby świadczyć przedmiotowe usługi konieczne jest bowiem dysponowanie odpowiednią infrastrukturą techniczną. Stwarza to istotną barierę kosztową dla uruchomienia działalności w omawianej dziedzinie z uwagi na brak racjonalności w budowie

¹ E. Modzelewska-Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo TWIGGER, Warszawa 2002, s. 49.

równoległej do istniejącej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Dla odbiorców, w tym odbiorców potencjalnych funkcjonujących na terenie objętym geograficznym zasięgiem danej sieci, nie ma zatem rzeczywistej alternatywy dla świadczonych za jej pośrednictwem usług dostawy wody i odbioru ścieków. Z tych względów przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne funkcjonują w ramach monopolu naturalnego – monopolu sieciowego.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że rodzaj działalności prowadzonej przez Spółkę w omawianym zakresie oraz jej zasięg geograficzny wyznaczają w niniejszej sprawie wymiar produktowy i terytorialny rynku właściwego, o którym mowa w art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Rynkiem właściwym w ujęciu produktowym jest rynek usług polegających na dostarczaniu wody za pośrednictwem sieci wodociągowej i odprowadzaniu ścieków za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej (rynek zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków). Natomiast pod względem geograficznym – z uwagi na technologię dostarczania wody i odprowadzania ścieków – zakres rynku właściwego wyznacza zasięg istniejącej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej eksploatowanej przez Spółkę, za pomocą której świadczy ona swoje usługi. W niniejszej sprawie rynek w ujęciu terytorialnym obejmuje:

- w zakresie dotyczącym zbiorowego zaopatrzenia w wodę – obszar gmin Bieruń, Bojszowy, Brzeszcze, Czechowice-Dziedzice, Kobiór, Łędziny, Orzesze, Tychy, Wiry;
- w zakresie dotyczącym zbiorowego odprowadzania ścieków – obszar gmin Brzeszcze, Czechowice-Dziedzice oraz Tychy.

Na tak określonym rynku właściwym RPWiK Tychy działa w warunkach monopolu naturalnego. Spółka jest jedynym podmiotem świadczącym usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków na ww. obszarze, a odbiorcy chcący przyłączyć się eksploatowanej przez nią sieci wodociągowo-kanalizacyjnej nie mają możliwości wyboru alternatywnego dostawcy usług świadczącego usługi substytucyjne względem usług świadczonych przez Spółkę. Należy przy tym zaznaczyć, że pojęcie alternatywnego źródła zaopatrzenia nie obejmuje możliwości zaspokojenia potrzeb zaopatrzeniowych we własnym zakresie. Aby nowe źródło zaopatrzenia mogło być uznane za alternatywne w stosunku do istniejących musi ono spełniać wymóg natychmiastowej dostępności bez ponoszenia nakładów inwestycyjnych². RPWiK Tychy w ramach prowadzonej działalności dysponuje zatem siłą ekonomiczną, przy użyciu której może działać w znacznym stopniu niezależnie od zachowania swych kontrahentów i konsumentów. Powyższe pozwala uznać, iż Spółka zajmuje na rynku właściwym pozycję dominującą w rozumieniu art. 4 pkt 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Aby wykazać, iż w okolicznościach niniejszej sprawy doszło do naruszenia art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że Spółka mogła dopuścić się **nadużycia** zajmowanej na rynku pozycji. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie określa, co należy rozumieć pod pojęciem „nadużycia pozycji dominującej”. Art. 9 ust. 1 tej ustawy zawiera jedynie generalny zakaz nadużywania siły rynkowej przez przedsiębiorców zajmujących na rynku pozycję dominującą, natomiast w art. 9 ust. 2 pkt 1-7 ustawy zawarty jest katalog przykładowych form, w których przejawiać się może takie nadużycie. Należy wskazać, iż wymieniając przykłady nadużycia pozycji dominującej ustawodawca posłużył się terminem „w szczególności”, co oznacza, że katalog ten ma charakter otwarty. Zakazane są wobec tego wszelkie przejawy nadużycia zajmowanej na rynku pozycji dominującej, nie tylko te wymienione w art. 9 ust. 2 ww. ustawy.

² Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 maja 2000 r., sygn. akt XVII AmA 44/00.

Ustawa antymonopolowa zakazuje zatem nadużywania pozycji dominującej i wymienia przykłady takiego nadużycia, jednakże nie definiuje tego pojęcia. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że identyfikacja zjawiska nadużycia pozycji dominującej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów powinna być dokonywana poprzez cele tej ustawy określone w art. 1 ust. 1. Przepis ten pozwala na przyjęcie, iż nadużyciem są zachowania, które oddziałują na interesy kontrahentów w stopniu niemożliwym do zaistnienia w przypadku, gdyby dominant działał w warunkach wolnej konkurencji³. Należy zatem rozważyć, czy działania monopolisty wymuszają na jego kontrahentach uczestnictwo w rynku na zasadach mniej korzystnych, niżby to wynikało z działania nieskrępowanych mechanizmów rynkowych w warunkach hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym.

Istotne znaczenie jako punkt odniesienia w analizie zachowań dominanta mają również przepisy odrębne regulujące dany rodzaj działalności oraz wzajemne prawa i obowiązki stron. W przypadku, gdy przepisy te regulują w sposób specyficzny dla określonych rynków lub rodzajów umów standardy zachowania, ocena działań monopolistów pod kątem nadużycia pozycji dominującej powinna być dokonywana z uwzględnieniem tych standardów.

Przedmiotem postawionego w niniejszej sprawie zarzutu są zachowania RPWiK Tychy związane z uzależnianiem zawarcia umów o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z osobami niebędącymi właścicielami nieruchomości przyłączonych do sieci (najemcy, dzierżawcy) od przedłożenia – w załączeniu do wniosku o zawarcie umowy – pisemnego „Oświadczenia właściciela” sporządzonego według opracowanego przez Spółkę wzoru, zgodnie z którym właściciel nieruchomości, do której ma być dostarczana woda lub z której mają być odprowadzane ścieki, zobowiązuje się do ponoszenia wraz z odbiorcą usług (najemcą, dzierżawcą tej nieruchomości) solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z umowy.

Analizując postawiony w niniejszej sprawie zarzut należy po pierwsze wskazać, że kwestie związane z zawieraniem umów o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków regulują przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Zgodnie z art. 6 ust. 1 przedmiotowej ustawy, dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie **pisemnej umowy** o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków **zawartej między przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług**. Art. 2 pkt 3 ww. ustawy przewiduje, iż **odbiorcą usług** jest każdy, kto korzysta z usług wodociągowo-kanalizacyjnych z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na podstawie pisemnej umowy z przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym. Warunki, jakie muszą być spełnione w celu zawarcia umowy określa art. 6 ust. 2 powołanej ustawy, który stanowi, iż przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest **obowiązane** do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków **z osobą, której nieruchomość została przyłączona do sieci** i która **wystąpiła z pisemnym wnioskiem** o zawarcie umowy. Dodatkowo art. 6 ust. 4 ustawy wskazuje, iż umowa, o której mowa w ust. 1 może być zawarta z **osobą, która posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości**, do której ma być dostarczana woda lub z której mają być odprowadzane ścieki albo z osobą, która korzysta z nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym.

Art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nakłada na przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Oznacza to, że przedsiębiorstwo nie może odmówić zawarcia umowy osobie, która spełnia określone w tym przepisie kryteria. Kwestii zawarcia ww. umowy nie można też uzależniać od stawiania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne

³ Por. E. Modzelewska-Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji ...* - op.cit., s. 95-96.

wymagań i warunków innych niż wynikające wprost z ww. przepisu (por. wyrok NSA z dnia 17 października 2007 r., sygn. akt II OSK 1309/07).

Art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę wprowadza zatem po stronie przedsiębiorstwa publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy, ograniczając w ten sposób zasadę swobody zawierania umów. Tego typu ograniczenie jest uzasadnione ze względu na szczególny charakter usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, które są usługami użyteczności publicznej świadczonymi w sposób powszechny, zaspakajającymi podstawowe potrzeby egzystencjalne ludności.

Stronami umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków są przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne oraz odbiorca usług. Z analizy art. 6 ust. 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę wynika, że do zawarcia umowy uprawnione są m.in. osoby posiadające tytuł prawny do korzystania z nieruchomości oraz osoby korzystające z nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym. Ustawodawca nie zdefiniował wprawdzie pojęcia „tytuł prawny do korzystania z nieruchomości”, jednakże przyjąć należy, że chodzi tu o jakikolwiek stosunek prawny lub prawo cywilne pozwalające na używanie rzeczy. Tytułem prawnym będzie zatem prawo własności, użytkowanie wieczyste (jako prawa rzeczowe), ale także najem czy dzierżawa (jako prawa o charakterze obligacyjnym)⁴.

Z powyższego wynika, że umowa o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków może być zawarta z najemcą lub dzierżawcą nieruchomości. Jeżeli podmiot ten spełnia warunki określone w art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę to przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie może odmówić zawarcia umowy. Pierwszym z tych warunków jest wystąpienie z wnioskiem o zawarcie umowy. Drugi warunek to, aby nieruchomość, do której ma być dostarcza woda lub z której mają być odprowadzane ścieki, była przyłączona do sieci.

W okolicznościach niniejszej sprawy stwierdzić należy, że RPWiK Tychy nakładało na najemców i dzierżawców nieruchomości przyłączonych do sieci wnioskujących o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków, dodatkowy pozaustawowy warunek zawarcia umowy. Warunkiem tym było przedstawienie „Oświadczenia właściciela”, zgodnie z którym właściciel nieruchomości zobowiązuje się do ponoszenia wraz z najemcą / dzierżawcą solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z zawartej z tym podmiotem umowy.

Wbrew temu, co podnosi Spółka, materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy wskazuje na obligatoryjny charakter „Oświadczenia właściciela”, a przynajmniej na wolę wywołania przez Spółkę u wnioskujących o zawarcie umowy podmiotów przekonania, iż skuteczne złożenie wniosku wymaga załączenia ww. oświadczenia podpisanego przez właściciela nieruchomości. Świadczy o tym sama treść wniosku o zawarcie umowy, jakim posługiwała się Spółka w okresie od października 2012 r. do maja 2013 r. Zawarta w nim była następująca informacja (pisownia oryginalna): **„UWAGA! Jeżeli wnioskodawca nie jest właścicielem nieruchomości, niezbędne jest dołączenie do wniosku oświadczenia właściciela tej nieruchomości (załącznik nr 1 do wniosku)”**. Pouczenie o takiej treści znajdowało się w górnej części dokumentu i zostało w szczególności wyeksponowane poprzez posłużenie się pogrubioną i podkreśloną czcionką, a także słowem „Uwaga” pisanym wielkimi literami oraz zakończonym wykrzyknikiem. Z pewnością zatem RPWiK Tychy działało z zamiarem skierowania uwagi przyszłego odbiorcy na ten komunikat i podkreślenia rangi zawartych w jego treści informacji. Sam komunikat jest zresztą jednoznaczny – wskazuje on, że załączenie do wniosku „Oświadczenia właściciela” jest „niezbędne”. Z powyższego nie sposób wywieść, że „Oświadczenie właściciela” może mieć nieobowiązkowy charakter. Taka informacja wskazuje,

⁴ *Komentarz do ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* pod red. dr hab. Prof. UMK Błażeja Wierzbowskiego, Bydgoszcz 2006, s. 86.

iż złożenie oświadczenia jest warunkiem koniecznym do podpisania umowy z najemcą lub dzierżawcą.

Ponadto zaznaczyć należy, że wzorem wniosku o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków, gdzie zamieszczona była ww. informacja Spółka posługiwała się w obrocie gospodarczym w sposób powszechny. Informacja ta była zatem kierowana do każdego potencjalnego odbiorcy. Dodatkowo pobranie przedmiotowego wzoru i jego wypełnienie nie musiało wiązać się ani z osobistym stawiennictwem w siedzibie Spółki ani z bezpośrednim kontaktem z jej pracownikami (możliwość pobrania wniosku za pośrednictwem Internetu i złożenia wniosku w formie listownej). Nie zasługuje zatem na uwzględnienie argumentacja przedstawiona przez RPWiK Tychy, że wnioskujący o zawarcie umowy najemcy i dzierżawcy nieruchomości przyłączonych do sieci byli ustnie informowani o tym, że złożenie „Oświadczenia właściciela” jest fakultatywne i nie jest niezbędne do zawarcia umowy ze Spółką. Informację taką otrzymywali jedynie ci wnioskujący, którzy bezpośrednio zwrócili się do Spółki z takim zapytaniem. Takiej informacji Spółka nie przedstawiała z własnej inicjatywy każdemu zainteresowanemu zawarciem umowy.

Powyższy wniosek jest również uzasadniony w świetle wyjaśnień przedstawionych w toku postępowania przez odbiorców RPWiK Tychy, do których Prezes UOKiK zwrócił się o przedstawienie wyjaśnień w zakresie objętym przedmiotem prowadzonego postępowania. Część odbiorców przyznała, iż uzyskała informacje o konieczności złożenia „Oświadczenia właściciela” w celu zawarcia ze Spółką umowy, co jest spójne z informacją zawartą w treści wzoru wniosku o zawarcie umowy. Regułę tę potwierdzają również przypadki, w których umowy były zawierane mimo niezłożenia „Oświadczenia”. Odbiorcy tacy otrzymywali najpierw informację o konieczności dostarczenia tego dokumentu, a zgoda na zawarcie umowy bez „Oświadczenia” udzielana była na zasadzie wyjątku od powszechnie obowiązującej zasady. Podkreślenia wymaga również, iż w okresie obowiązywania wzoru „Oświadczenia” na [...] wniosków złożonych przez najemców lub dzierżawców nieruchomości, „Oświadczenia” przedstawiono w [...] przypadkach. A zatem w [...] % przypadków do wniosków załączone zostały oświadczenia właścicieli. Po zmianie wzoru wniosku o zawarcie umowy w maju 2013 r. odsetek najemców / dzierżawców, którzy załączyli do wniosku „Oświadczenie właścicieli” wyniósł [...] % (na [...] wniosków „Oświadczenia właścicieli” przedstawiono w [...] przypadkach).

Wskazać zatem należy, iż zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, iż RPWiK Tychy informowało potencjalnych odbiorców o fakultatywnym charakterze „Oświadczenia właściciela”. Wskazują na to wyjaśnienia odbiorców RPWiK Tychy przytoczone na stronach 4 i 5 niniejszej decyzji. Spółka godziła się wprawdzie na zawieranie umów bez złożenia „Oświadczenia właściciela”, jednakże nie oznacza to, iż dawała odbiorcom wybór pomiędzy złożeniem „Oświadczenia” a jego niezłożeniem. W ocenie Prezesa Urzędu Spółka działała z zamiarem wywołania u odbiorców przekonania, że złożenie „Oświadczenia” ma charakter obowiązkowy, a przypadki, w których umowa została podpisana bez „Oświadczenia właściciela” stanowiły odstępstwo od powszechnie przyjętej praktyki działania RPWiK Tychy i sytuacje takie były następstwem wątpliwości zgłaszanych przez odbiorców usług. Jednocześnie odstępstwa te nie dowodzą, że praktyka ograniczająca konkurencję nie miała miejsca, co potwierdza orzecznictwo antymonopolowe, w którym rozważana była przesłanka narzucania warunków umownych. W wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 18 października 2007 r., sygn. akt XVII AmA 28/07 wskazano, że w sytuacji, gdy zasadą jest zawieranie umów przez przystąpienie bez indywidualnego negocjowania ich postanowień, okoliczność, że pewna liczba umów zawarta została po przeprowadzeniu indywidualnych nie może zmienić oceny o adhezyjnej naturze umów zawieranych powszechnie przez dominanta. W wyroku z dnia 28 listopada 2007 r., sygn. akt VI ACa 939/07 Sąd Apelacyjny w Warszawie wskazał natomiast, że fakt, iż część umów

zawartych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne została zmodyfikowana w efekcie prowadzonych z odbiorcami usług uzgodnień nie świadczy o tym, że warunki umów nie są przez przedsiębiorcę odbiorcom usług narzucane. W ocenie Prezesa Urzędu rozważania powyższe mogą być odniesione do niniejszej sprawy, w której kluczowym elementem jest posługiwanie się przez RPWiK Tychy wzorem wniosku o zawarcie umowy wskazującym, że w przypadku, gdy wniosek składa najemca lub dzierżawca nieruchomości „niezbędne” jest przedstawienie „Oświadczenia właściciela”.

Powyższe okoliczności wskazują na to, iż RPWiK Tychy narzucało najemcom lub dzierżawcom nieruchomości wnioskującym o zawarcie umowy dodatkowy, bezprawny warunek jej zawarcia, który stoi w sprzeczności z art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Spółka wykorzystwała niewiedzę i słabszą pozycję potencjalnych kontrahentów poprzez wprowadzenie ich w błąd co do konieczności spełnienia tego warunku. Podkreślić należy, iż warunek ten nie miał rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy, albowiem właściciel przyłączonej nieruchomości nie jest stroną stosunku zobowiązaniowego, którego przedmiotem jest dostawa wody i odbiór ścieków z tej nieruchomości w przypadku zawarcia umowy z jej najemcą lub dzierżawcą. Tym samym właściciel nieruchomości nie odpowiada w żadnym stopniu za zobowiązania wynikające z umowy zawartej z najemcą lub dzierżawcą nieruchomości. Podmiot ten nie posiada statusu odbiorcy w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Status taki posiada wyłącznie najemca lub dzierżawca i to na nim ciążyą wszelkie obowiązki wynikające z zawartej z RPWiK Tychy umowy, w tym obowiązki o charakterze pieniężnym związane z terminowym wnoszeniem należności za dostarczoną do nieruchomości wodę i odprowadzone z niej ścieki.

W świetle powyższego stwierdzić należy, iż żądanie od najemców / dzierżawców nieruchomości przedstawienia „Oświadczenia właściciela” stanowiło dodatkowy warunek zawarcia umowy, który nie został przewidziany w przepisach prawa. Ponadto, biorąc pod uwagę, iż właściciel nieruchomości nie jest w takim przypadku stroną zawieranej umowy, żądanie przedstawienia podpisanego przez niego oświadczenia stanowi uzależnianie zawarcia umowy (świadczenia usług) od spełnienia warunku niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem zawieranej umowy. Takie rozwiązanie narusza przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Jest ono również sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Dzięki kwestionowanemu rozwiązaniu RPWiK Tychy znalazło się w uprzywilejowanej pozycji poprzez ułatwienie sobie dochodzenia roszczeń. W sytuacji złożenia „Oświadczenia właściciela” Spółka uzyskała możliwość przerzucenia na właścicieli nieruchomości ryzyka związanego z niezapłaceniem należności przez odbiorców usług. Z ryzykiem takim powinien liczyć się podmiot, który profesjonalnie zajmuje się świadczeniem usług dostawy wody i odbioru ścieków, natomiast obciążanie nim podmiotów trzecich niebędących stronami zawieranych umów nie jest uzasadnione. Możliwość dochodzenia przez RPWiK Tychy roszczeń bezpośrednio od właścicieli nieruchomości może stanowić również dla najemców czynnik demotywujący przed należytyym wypełnianiem swoich obowiązków w zakresie płatności za wodę. Sporne zachowanie godzi zatem również w ekonomiczne interesy właścicieli nieruchomości przyłączonych do sieci.

Oceniając ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny pod kątem nadużywania przez RPWiK Tychy pozycji dominującej na rynku właściwym należy również wskazać, że zakwestionowane zachowanie Spółki odbiega od standardów rynkowych, a zatem nakłada na kontrahentów Spółki ciężary większe od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Wskazać wprawdzie należy, iż zabezpieczenia ewentualnych roszczeń wynikających z umów powszechnie występują w obrocie gospodarczym np. w kontekście umów kredytowych. W odniesieniu do rynków regulowanych (np. energetycznych), gdzie istnieje publicznoprawny obowiązek świadczenia i usług i gdzie ustawodawca precyzyjnie określił warunki zawierania

umów z odbiorcami żądanie zabezpieczeń analogicznych do tych, które są przedmiotem niniejszego postępowania nie jest spotykane.

Podsumowując należy wskazać, iż w ocenie Prezesa Urzędu zebrane dowody świadczą o tym, że RPWiK Tychy wykorzystuje swoją dominującą pozycję na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków naruszając tym samym zakaz określony w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli Prezes Urzędu stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 9 tej ustawy wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania. Jednocześnie art. 11 ust. 1 i 2 przedmiotowej ustawy stanowi, że powyższej decyzji nie wydaje się w przypadku, gdy zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 9. Prezes Urzędu wydaje wówczas decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Stosownie do art. 11 ust. 3 ww. ustawy, ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania praktyki spoczywa na przedsiębiorcy.

W ocenie Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie uzasadnione jest przyjęcie, że RPWiK Tychy zaprzestało stosowania zarzucanej praktyki ograniczającej konkurencję. Od dnia 6 maja 2013 r. Spółka wprowadziła bowiem do stosowania zmodyfikowany wzorzec wzoru wniosku dotyczącego zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków. We wzorze tym zawarta jest wyraźna i jednoznaczna informacja, iż załączenie do wniosku „Oświadczenia właściciela” ma charakter nieobowiązkowy. Wskazuje na to literalna treść zamieszczonej we wniosku informacji: „*UWAGA! W przypadku, gdy wnioskodawca nie jest właścicielem przyłączonej nieruchomości, dostawca wnosi o dołączenie do wniosku oświadczenia właściciela tej nieruchomości (dokument fakultatywny) – załącznik nr 1 do wniosku*”. Wprawdzie Spółka nie zaprzestała posługiwania się w obrocie wzorem ww. oświadczenia, jednakże nie sposób stwierdzić, iż pod dniem 6 maja 2013 r. uzależnia ona zawieranie umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z najemcami i dzierżawcami nieruchomości od jego przedstawienia.

W związku z powyższym uzasadnione jest wydanie w stosunku do RPWiK Tychy decyzji uznającej zakwestionowaną praktykę za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania z dniem 6 maja 2013 r.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w punkcie I sentencji decyzji.

II. Zgodnie z treścią art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 9 ww. ustawy.

Jak wynika z ww. przepisu rozstrzygnięcie w przedmiocie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej posiada fakultatywny charakter. Prezes Urzędu wydając decyzję o nałożeniu kary działa w ramach uznania administracyjnego, co oczywiście nie jest równoznaczne z dowolnością. W tym zakresie Prezes Urzędu kieruje się zasadą równości i proporcjonalności. Rozważając kwestię nałożenia kary należy wziąć pod uwagę, czy w danych okolicznościach sprawy konieczne albo celowe jest jej nałożenie, a jeżeli tak, to w jakiej wysokości kara spełni założone funkcje. Należy również wziąć pod uwagę, iż skuteczna polityka karania wymaga, by w przypadku stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyki ograniczającej konkurencję

zasadą było nakładanie kary pieniężnej⁵.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar. Norma prawna wynikająca z art. 111 ww. ustawy stanowi jedynie, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa między innymi w art. 106 należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy, przy czym – stosownie do art. 130 ustawy antymonopolowej – przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o którym mowa w art. 111 tej ustawy, uwzględnia się również okoliczność naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.). Jest rzeczą oczywistą, iż na wysokość kary musi mieć także wpływ stopień zagrożenia lub naruszenia interesu publicznoprawnego stosowanymi praktykami ograniczającymi konkurencję. Ponadto w judykaturze wskazuje się, że w przypadku kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami, które należy brać pod uwagę są: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć⁶. Nałożona przez Prezesa Urzędu kara pieniężna powinna pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej), a także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości). W zależności od stopnia naruszenia przepisów ustawy, ustala się funkcję prewencyjną lub represyjną za wiodącą.

W punkcie I niniejszej Decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez RPWiK Tychy praktyki ograniczającej konkurencję określonej w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Aby stwierdzić, czy z powyższego tytułu zasadne jest nałożenie kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy należy w pierwszej kolejności wykazać, że przedmiotowe naruszenie zostało popełnione co najmniej nieumyślnie.

W ocenie Prezesa Urzędu RPWiK Tychy dopuściło się stwierdzonego w niniejszej decyzji naruszenia w sposób umyślny. Z przedstawionych wyjaśnień wynika, iż celem działania Spółki było ułatwienie dochodzenia roszczeń z tytułu umów zawartych z najemcami lub dzierżawcami nieruchomości. Jakkolwiek działania te wynikały z problemów z egzekucją należności od nieuczciwych odbiorców, nie zmienia to faktu, iż Spółka działała z zamiarem uzyskania możliwości przerzucenia ryzyka związanego z brakiem płatności za pobrane usługi na podmioty trzecie, niebędące stronami umów z nią zawartych, tj. właścicieli nieruchomości przyłączonych do sieci, których z odbiorcami usług łączą umowy najmu lub dzierżawy nieruchomości. Działanie Spółki było w tym zakresie w pełni świadome. Należy też wskazać, że Spółka skierowała swoje działania nie tylko do odbiorców, których dotyczy problem braku płatności za pobrane usługi, ale do wszystkich najemców i dzierżawców nieruchomości występujących z wnioskami o zawarcie umów. Jednocześnie biorąc pod uwagę, iż Spółka jest profesjonalistą o długoletnim doświadczeniu rynkowym świadczącym usługi użyteczności publicznej o szczególnej wadze dla odbiorców, musiała ona przy dochowaniu należytej staranności zdawać sobie sprawę z nielegalnego charakteru zakwestionowanych działań, które naruszały publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy. Okoliczności sprawy wskazują ponadto na to, że działanie Spółki było zaplanowane i przemyślane, nakierowane na osiągnięcie konkretnego efektu. Spółka w treści wzoru wniosku o zawarcie umowy zawarła jednoznaczny informację, iż złożenie „Oświadczenia właściciela” jest „niezbędne” do zawarcia umowy. Treść tej informacji nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych i dla wielu odbiorców musiała stanowić jasny komunikat odnośnie konieczności przedstawienia spornego oświadczenia. To, jak również fakt, iż pracownicy RPWiK Tychy nie informowali z własnej inicjatywy odbiorców o braku

⁵ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 8.11.2004 r., sygn. akt XVII Ama 81/03.

⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2000 r., sygn. akt I CKN 793/98.

konieczności przedstawienia oświadczenia wskazuje, że Spółka działała z zamiarem nałożenia na potencjalnych kontrahentów (najemców i dzierżawców nieruchomości) dodatkowego, bezprawnego warunku zawarcia umów, który był niekorzystny również dla właścicieli nieruchomości i który nie miał związku z przedmiotem umowy.

RPWiK Tychy mogło wprawdzie nie posiadać wiedzy, iż podjęcie zakwestionowanych działań zostanie ocenione jako nadużycie pozycji dominującej na rynku, niemniej jednak nie może to być usprawiedliwieniem dla jego działań. Zgodnie z art. 83 Konstytucji RP każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i przestrzegania prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach rynku, takich jak Spółka. Podmioty profesjonalnie działające na rynku powinny przewidzieć, że podejmowane przez nie działania mogą być uznane przez Prezesa Urzędu za niezgodne z przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Brak świadomości stosowania nielegalnej praktyki ograniczającej konkurencję w sytuacji, gdy przedsiębiorca jest profesjonalistą w dodatku świadczącym usługi o szczególnym charakterze, świadczy o lekkomyślnym podejściu do prowadzonej działalności, bez zastanowienia się nad skutkami takiego postępowania. Dlatego też w rozpatrywanej sprawie określając wymiar kary pieniężnej, Prezes Urzędu uznał, iż nawet jeśli RPWiK Tychy nie wiedziało, iż dopuszcza się nadużycia pozycji monopolistycznej, to jednak było świadome, iż godzi w interesy najemców i dzierżawców nieruchomości wnoszących o zawarcie umów oraz w interesy właścicieli nieruchomości przyłączonych do sieci. Stąd też Prezes Urzędu uznał, iż Spółka działała umyślnie.

W związku z tym, że RPWiK Tychy w sposób umyślny dopuściło się naruszenia zakazu wskazanego w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, istnieją podstawy do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej w oparciu o art. 106 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy. Ponieważ w 2012 roku Spółka osiągnęła przychód w wysokości [...] PLN, maksymalna kara, jaka może zostać nałożona w oparciu o powołany przepis wynosi [...] PLN.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny natury stwierzonego w niniejszej decyzji naruszenia, która determinuje wysokość kwoty bazowej kary będącej odsetkiem uzyskanego przez Spółkę w 2012 roku przychodu. Wskazać przy tym należy, iż w kwestii natury naruszenia Prezes Urzędu wyróżnia naruszenia bardzo poważne (do których należy zaliczyć przede wszystkim szczególnie szkodliwe horyzontalne ograniczenia konkurencji, w tym porozumienia cenowe, zmowy przetargowe, podział rynku, kolektywne bojkoty, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do eliminacji konkurencji na rynku), naruszenia poważne (do których należy zaliczyć przede wszystkim porozumienia horyzontalne niezaliczane do najpoważniejszych naruszeń, porozumienia pionowe wpływające na cenę lub warunki oferowania produktu, przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do istotnego ograniczenia konkurencji lub dotkliwej eksploatacji kontrahentów lub konsumentów), naruszenia mniej poważne niż wyżej wymienione (naruszenia pozostałe, do których należą m.in. porozumienia wertykalne nie dotyczące ceny lub możliwości odsprzedaży towaru, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej o mniejszej wadze). Natura naruszenia znajduje odzwierciedlenie w wysokości kary w ten sposób, że wyjściowy poziom kary, będący podstawą do dalszych wyliczeń, kształtuje się dla poszczególnych rodzajów naruszeń w następujący sposób:

- powyżej 1%, jednak nie więcej niż 3% przychodu w przypadku naruszeń bardzo poważnych;
- powyżej 0,2%, jednak nie więcej niż 1% przychodu w przypadku naruszeń poważnych;
- powyżej 0,01%, jednak nie więcej niż 0,2% przychodu w przypadku naruszeń pozostałych.

Oceniając charakter naruszenia Prezes Urzędu wziął pod uwagę, iż stosowana przez RPWiK Tychy praktyka ograniczająca konkurencję ma charakter eksploatacyjny. Jej istotą jest

wykorzystanie posiadanej na rynku przewagi ekonomicznej celem nałożenia na najemców lub dzierżawców nieruchomości przyłączonych do sieci niekorzystnych warunków zawarcia umów o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków. Przejawia się to w uzależnieniu zawarcia umowy od przedstawienia tzw. „Oświadczenia właściciela”, co stoi w sprzeczności z publicznoprawnym obowiązkiem zawierania umów przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne wynikającym z art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Zakwestionowana praktyka jest również niekorzystna dla właścicieli nieruchomości, ponieważ wiąże się z możliwością przerzucenia na nich ryzyka związanego z brakiem płatności za pobrane usługi przez najemcę lub dzierżawcę nieruchomości. W sytuacji, gdy właściciel nieruchomości nie posiada statusu odbiorcy usług i nie jest stroną umowy o dostawę wody i odbiór ścieków do jego nieruchomości, sporne oświadczenie uznać należy za niemające rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy. Zakwestionowane działania stosowane przez Spółkę wymierzone były potencjalnie we wszystkie podmioty (w tym osoby fizyczne) chcące zawrzeć umowy o dostawę wody i odbiór ścieków, a będące najemcami lub dzierżawcami nieruchomości, a także we wszystkich właścicieli tych nieruchomości. Oceniając potencjał stwierdzonego naruszenia należy również wskazać, iż jego skutki mogą być długofalowe i po stronie właścicieli nieruchomości mogą wiązać się z wystąpieniem negatywnych konsekwencji o charakterze finansowym w przyszłości.

W świetle powyższego Prezes Urzędu uznał, iż stwierdzone w niniejszej sprawie naruszenie zaliczyć należy do **naruszeń „pozostałych”**. Biorąc pod uwagę naturę naruszenia wyjściowy poziom kary pieniężnej ustalono na poziomie [...] % przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2012 r.

Ustalając wymiar kary Prezes Urzędu wziął w dalszej kolejności pod uwagę specyfikę rynku, na jakim doszło do naruszenia konkurencji oraz specyfikę działalności RPWiK Tychy. W powyższym kontekście ocenie podlegał wpływ naruszenia na rynek. Zważono, że zakwestionowane zachowanie nie wywołało wymiernych szkód po stronie uczestników rynku, do których skierowana była praktyka. Spółka nie podejmowała działań polegających na egzekwowaniu należności z tytułu zawartych z najemcami umów od właścicieli nieruchomości przyłączonych do sieci. Z drugiej strony uwzględniono, że zarzucane naruszenie zostało faktycznie wprowadzone w życie. Badając wpływ naruszenia na rynek zważono jednocześnie, iż dotyczyło ono stosunkowo niewielkiej liczby odbiorców w porównaniu do całokształtu prowadzonej przez Spółkę działalności. Ogólna liczba odbiorców Spółki wynosi ponad 40 000. Oświadczenie właściciela w okresie stosowania spornej praktyki złożone zostało natomiast w 41 przypadkach. Dodatkowo wskazać należy, że „Oświadczenie właściciela” nie zostało pobrane od wszystkich wnoiskujących o zawarcie umowy najemców lub dzierżawców, a zatem Spółka czyniła odstępstwa od przyjętej reguły postępowania. Jednocześnie Prezes Urzędu wziął pod uwagę, iż brak jest podstaw, by uważać, że skutki zakazanej praktyki na rynku są nieodwracalne lub trudne do odwrócenia.

Z uwagi na powyższe okoliczności zasadne jest w ocenie Prezesa Urzędu zmniejszenie wyjściowego poziomu kary ustalonego z uwzględnieniem natury naruszenia o **60%**.

Nakładając na RPWiK Tychy karę pieniężną uwzględniono także, iż stwierdzone naruszenie nie miało charakteru długotrwałego. Było ono stosowane od 2 października 2012 r. do 5 maja 2013 r., a więc przez okres 6 miesięcy. W związku z powyższym brak jest podstaw do podwyższenia kwoty kary ze względu na długotrwałość naruszenia.

Ustalając wysokość nakładanej na RPWiK Tychy kary zbadano również, czy w niniejszej sprawie występują okoliczności łagodzące i obciążające, z uwagi na które zasadne byłoby dalsze obniżenie bądź podwyższenie kwoty kary. Jako obciążającą uwzględniono okoliczność, iż stwierdzone naruszenie miało charakter umyślny. Wzięto także pod uwagę, że Spółka dopuściła się wcześniej naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a więc

mamy tutaj do czynienia z recydywą antymonopolową. W odniesieniu do działań Spółki wydane zostały następujące decyzje Prezesa UOKiK dotyczące nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym: Decyzja Nr RKT-10/2008 (prawomocna w zakresie punktu I.1.); Decyzja Nr RKT-62/2002 (prawomocna), Decyzja Nr RKT-07/2007 (prawomocna). Ponadto w prawomocnej Decyzji Nr RKT-62/2008 stwierdzono stosowanie przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Prawomocną Decyzją Nr RKT-19/2001 nałożona została również na Spółkę kara pieniężna z tytułu niewykonania decyzji w sprawie nakazu zaniechania nadużywania pozycji dominującej. Nakładając karę Prezes Urzędu wziął również pod uwagę okoliczność łagodzącą tj. zaniechanie zarzucanej praktyki z dniem 6 maja 2013 r., a zatem jeszcze przed wszczęciem w przedmiotowej sprawie postępowania antymonopolowego.

Powyższe okoliczności uzasadniają w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty kary o **10%**.

Mając powyższe na uwadze Prezes Urzędu postanowił nałożyć na RPWiK Tychy karę pieniężną w wysokości **12 259 PLN** (słownie złotych: dwanaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt dziewięć). W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara w wysokości stanowiącej [...] % przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2012 r. i [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki. W ocenie Prezesa Urzędu ww. kara pieniężna w pełni odpowiada stopniowi zawinienia strony postępowania. Nakładając karę w ustalonej wyżej wysokości, Prezes Urzędu wyszedł z założenia, iż powinna ona mieć charakter represyjny, jak i prewencyjny, przyczyniając się do zapobieżenia stosowaniu podobnych naruszeń w przyszłości. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań.

Wobec powyższego orzeczono jak w pkt II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiszczyć w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Karę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

III. Art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia obowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 ww. ustawy, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Ponadto, stosownie do art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

W punkcie I niniejszej decyzji Prezes Urzędu w wyniku przeprowadzonego przeciwko RPWiK Tychy postępowania antymonopolowego stwierdził naruszenie przez ww. przedsiębiorcę art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pozwalająca na obciążenie Spółki kosztami przeprowadzonego postępowania. Ponieważ przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają, co należy rozumieć pod pojęciem „kosztów postępowania” odwołano się w tym względzie – zgodnie z art. 83 ww. ustawy – do art. 263 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, który do kosztów postępowania zalicza między innymi koszty doręczania stronom pism urzędowych. W niniejszej

sprawie wyliczone w ten sposób koszty związane z korespondencją ze stroną postępowania ustalono na kwotę 27 PLN.

W związku z tym postanowiono obciążyć RPWiK Tychy kosztami przeprowadzonego postępowania antymonopolowego w wysokości 27 PLN (słownie złotych: dwadzieścia siedem).

Na podstawie art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wyznaczył stronie termin 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji na uiszczenie ww. kosztów. Powyższą kwotę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt III niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 81 ust. 5 tej ustawy w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach

Maciej Fragsztajn